

Заборовський Віктор Вікторович

к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»,

Булеца Сібілла Богданівна

д.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

ПРИСЯГА АДВОКАТА ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЇЇ ПОРУШЕННЯ

Ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1] зазначається, що адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Нормами даного Закону, у порівнянні з положеннями попереднього Закону України «Про адвокатуру» [2], було змінено таку послідовність, оскільки спочатку передбачалося необхідність отримання вказаного свідоцтва, а вже потім складання присяги. Слід відмітити те, що таке положення чинного Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» науковцями розглядається більш вдалим, оскільки воно «ставить коня перед возом, а не навпаки» [3, с. 12]. В ст. 11 даного Закону зазначається, що особа не пізніше 30 днів з дня прийняття радою адвокатів регіону рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю складає перед такою радою присягу адвоката України та наводиться її зміст. Крім цього, зазначається, що текст присяги адвоката України підписується адвокатом і зберігається радою адвокатів регіону, а її копія надається адвокату.

Аналіз положень вищевказаного Закону дає можливість дійти до висновку, що український законодавець розглядає порушення присяги адвокатом в якості самостійної підстави притягнення останнього до дисциплінарної відповідальності. На жаль, законодавство України чітко не вказує перелік діянь, які необхідно розуміти як порушення адвокатом присяги, а обмежується лише визначенням тексту такої присяги, який наведено у п. 2 ч. 1 ст. 11 Закону : «Я, (ім'я та прізвище), урочисто присягаю у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правову допомогу відповідно до Конституції України і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на мене обов'язки, бути вірним присязі».

Аналізуючи текст присяги, можна дійти висновку, що в основу поведінки адвоката закладені, не тільки правові, але й етичні норми поведінки та принципи діяльності адвоката (верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності), недодержання яких утворює факт порушення присяги. Тому, складаючи присягу, адвокат покладає на себе не тільки певні професійні зобов'язання, але й моральну відповідальність за їх виконання. Враховуючи той факт, що недотримання ж усіх або будь-якої із цих вимог Закону є порушенням присяги, за що до адвоката може бути застосоване дисциплінарне стягнення, вважаємо за необхідне більш точне формування об'єктивної сторони даного правопорушення, а сам текст присяги повинен бути більш лаконічним та обмеженим за розміром. Наявний стан речей призводить до того, що «майже кожне порушення може розглядатися і як порушення присяги» [4, с. 190].

В даному випадку, слід використати досвід французького законодавця, який більш лаконічно викладає текст присяги, а саме такого змісту: «Як адвокат, я клянусь виконувати свої обов'язки з гідністю, чесністю, незалежністю, порядністю і гуманністю» (ст. 3 Закону «Відносно реформи деяких судових і юридичних професій» від 21 грудня 1971 року № 71-1130 [5]). З подібних позицій виходить й російський законодавець, який закріплює текст присяги наступного змісту: «Урочисто присягаю чесно і сумлінно виконувати обов'язки адвоката, захищати права, свободи та інтереси довіртелів, керуючись Конституцією Російської Федерації, законом і кодексом професійної етики адвоката» (ч. 2 ст. 13 Федерального закону Російської Федерації «Про адвокатську діяльність і адвокатуру в Російській Федерації» [6]). Крім цього, слід врахувати, що в переліку випадків, за вчинення яких може бути припинено статус адвоката (ч. 2 ст. 17 вказаного Федерального закону), жодним чином мова не є йде, про такий випадок як порушення адвокатом присяги. Даний підхід відповідає традиціям більшості демократичних країн, і як зазначає А.В. Маляренко, аналізуючи проблеми дисциплінарної відповідальності суддів за порушення присяги, «у розвинутих демократичних країнах значення присяги суддів як такої не ідеалізують. Її насамперед розглядають як певний урочистий традиційний акт, що наділяє цю подію великим символічним значенням, оскільки ефективність присяги залежить не так від її змісту чи обсягу тексту, як від самих суддів, їх правової культури, правосвідомості, моральності та багатьох інших якостей» [7, с. 29]. Подібною точки зору притримується й С. Сафулько, який вказує на те, що прийняття адвокатом присяги «має бути актом урочистим, який би закарбувався у свідомості адвоката на все життя. Її текст має бути на центральному місці в офісі адвоката, щоб кожен, хто прийде, міг нагадати адвокату про неї» [3, с. 12].

Вважаємо, з подібних позицій повинен виходити й український законодавець, який не повинен розглядати порушення присяги адвокатом в якості

самостійної підстави притягнення останнього до дисциплінарної відповідальності, санкцією за яке буде припинення права на заняття адвокатською діяльністю, а відповідальність в даному випадку повинна мати виключно морально-правовий характер.

Цікавим в даному випадку є й історичний аспект розвитку інституту присяги українського адвоката. Як відмічає С. Сафулько, вперше в українському законодавстві форму і текст усної присяги адвоката була передбачена в Правах, за якими судиться малоросійський народ (1734-1743 роках), де вказувалося на те, що «її «чинили» перед судом ті повірені, які «багато справ у судах ведуть». Присягали тоді «Господу Богу всемогутньому» бути перед судом послухним, вести тяжбу (справу) «безволокитно», «сумлінно по силі розуму свого, по совісті захищати», «нічого противній стороні на шкоду своєму клієнту не прихилити» (пункт 2 артикул 7)» [3, с. 12]. Вказані Правила виходили з того, що присяга «є перш за все актом людського сумління й має релігійно-моральний характер» [8, с. 178]. Релігійно-моральний характер присяги був характерний і для змісту присяги присяжного повіреного, текст якої починався зі слів «Обіцяю і клянусь всемогутнім Богом, перед святим його Євангелієм і животворящим хрестом Господнім...» та закінчувався словами «На посвідчення цього цілую слова і хрест Спасителя мого. Амінь» (Додаток II до ст. 381 Заснувань судових установлень від 1864 року [9]). Слід відмітити й те, що ще в положеннях попереднього Закону України «Про адвокатуру» (1992 року), у тексті присяги адвоката містилася вказівка на «урочисту клятву», яка тільки в чинному Законі була трансформована на «урочисту присягу».

Враховуючи вказане, ми доходимо до висновку, за яким присяга адвоката повинна слідувати відразу після отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, та її складання повинно розглядатися в якості урочистого акту, з яким пов'язаний момент набуття такою особою статусу адвоката.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 17.
2. Про адвокатуру : Закон України від 19 грудня 1992 року № 2887-XII (втратив чинність) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 9. – Ст. 62.
3. Сафулько С. Присяга як складова статусу адвоката / С. Сафулько // Юридичний вісник України. – 2014. – № 33. – С. 12.
4. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник / Д.П. Фіолевський. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Алерта, 2014. – 624 с.

5. Portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques [Електронний ресурс] : Loi du 31 décembre 1971 № 71-1130. – Режим доступу: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006068396>
6. Об адвокатской деятельности и адвокатуре Российской Федерации : Федеральный закон от 31 мая 2002 г. № 63-ФЗ // Собрание законодательства РФ. – 2002. – № 23. – Ст. 2102.
7. Маляренко А.В. Про присягу судді та відповідальність за її порушення / А.В. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – 2012. – № 2. – С. 26-31.
8. Яковлів А. Український кодекс 1743 року «Права, по которым судится малороссийский народ»: Його історія джерела та систематичний виклад змісту / А. Яковлів. – Мюнхен : Заграва, 1949. – 210 с.
9. Учреждение судебных установлений 1864 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://constitution.garant.ru/history/act1600-1918/3450/>

Кривенко Юлія Василівна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАПОДІЯНОЇ ЗДОРОВ'Ю ВОЛОНТЕРА ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ НИМ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах наукового і технічного прогресу, розширення сфери діяльності людини та інших сучасних чинників, зокрема, проведення впродовж двох років антитерористичної операції на Сході України, що здатні заподіяти шкоду здоров'ю людей, очевидно, що дослідження проблеми відшкодування шкоди з кожним роком стає все більш актуальним. Поряд з нормативними правовими актами України, положення відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю громадян, урегульовані й міжнародними угодами, Загальною декларацією прав людини, Європейською конвенцією про захист прав людини й основних свобод та ін.

У ситуації існування численних прогалин в українському законодавстві, частій невідповідності між теорією і практикою, особливого розгляду заслуговують умови повноцінного функціонування загальнолюдських відносин. У зв'язку з цим останнім часом особливо значущими в сучасному громадянському суспільстві стають позадоговірні зобов'язання, що виникають не на основі укладеного договору, а на інших підставах, передбачених законом.